

Dansk Forening for Statsstøtteren - Velkommen

27. maj 2025

Program

1) Statsstøtte og udbudsret – sammenhæng og faldgruber

Grith Skovgaard Ølykke, partner ved Poul Schmith/Kammeradvokaten

Michael Honoré, partner ved Honoré, Fallesen & Andersen

2) Nyt på statsstøtteområdet, herunder Clean Industrial State Aid Framework, det kommende de minimis-register

Stine Bredahl Kristiansen, Statsstøttechef i Erhvervsministeriet

Statsstøtte og udbudsret – statsstøtteretlige faldgruber

STATSSTØTTE OG UDBUDSRET – STATSSTØTTERETLIGE FALDGRUBER ...

Dansk forening for statsstøtteren, medlemsmøde d. 27. maj 2025

Michael Honoré, Partner, HFA Law

Grith Skovgaard Ølykke, Partner, Poul Schmith

VELKOMST OG AGENDA

1. Statsstøtteuniverset

- Grundlæggende om statsstøtte og udbud
- Et par eksempler

2. Udbudsretlig betydning af, at tilbudsgiver har modtaget statsstøtte

3. Risiko for støtte til en økonomisk aktør ved brug af udbudsprocedurer

- Kontraktens genstand
- NoA krav til tildelingskriterier og procedure
- Tilbudsgivernes karakter

4. Indkøb uden en “almindelig” udbudsprocedure samt undtagelser til udbudsloven

- Light regimet
- Under tærskelværdi
- Delydelsesreglen
- Tjenesteydelseskontrakter

Pause 15 minutter

5. Indkøb uden en “almindelig” udbudsprocedure (fortsat)

- In-house/horisontale aftaler,
- Eksklusive rettigheder (myndigheder + private)

6. Adfærd efter kontraktuddeling

- Ændringer af kontrakten
- Kontraktstyring

7. Hvornår gælder krav om konkurrenceudsættelse i henhold til statsstøttereglerne?

De 17 faldgruber – oversigt

	Udbudsreglerne	Statsstøttere reglerne	Alvorsgrad
”Normalt” udbud afholdes			
Krav til kontraktens genstand: Reelt behov for ydelsen	Nej – intet krav	Ja – der skal være et reelt behov for ydelsen	Rødt flag
Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse	Er e.o. tilladt, jf. UBL §§ 80-83	Sikrer ikke opfyldelse af MØOP. Overvej andre metoder.	Orange flag
Tildelingskriterier	Økonomisk mest fordelagtige tilbud, jf. UBL § 162	Krav om ”afgørende vægt på pris” for at opfylde MØOP	Orange flag
Udvælgelses- og tildelingskriterier	”Forbundet til kontraktens genstand” (UBL § 163)	”Tæt og objektivt forbundet med aftalens indhold og specifikke økonomiske formål”	Grøn-gult flag
Kun én bydende	OK	Problematiske hvis ej særligt strenge garantier, som sikrer reel og effektiv konkurrence.	Gult flag
Kun beskyttede værksteder mv. kan byde ind	OK, jf. UBL § 54	Problematiske ift. MØOP. Forenelighed skal overvejes.	Gult flag
Reserverede kontrakter på sundheds- social- og kulturområdet	OK, jf. UBL § 190	Problematiske ift. MØOP. Alternativ MØOP-metode; økon. aktivitet og forenelighed	Gult flag
Der afholdes ikke et ”normalt udbud” (eller slet intet udbud)			
Sundheds-, sociale ydelser og kulturelle ydelser	”Light regime gælder”, jf. §§ 186-189	Kan være problematisk, hvis MØOP ikke opfyldt. Overvej økon. aktivitet og forenelighed	Grøn-gult flag
Under tærskelværdien med grænseoverskridende interesse	TEUF gælder, jf. også UBL Afsnit IV	Kan være problematisk, hvis MØOP ikke opfyldt. Overvej De Minimis.	Grøn-gult flag
Under tærskelværdien uden grænseoverskridende interesse	UBL Afsnit V	Næppe støtte (ej samhandelspåvirkning). Evt. overvej De Minimis.	Grønt flag
Delydelsesreglen	TEUF gælder, jf. også UBL Afsnit IV	Problematiske, hvis MØOP ikke opfyldt. Overvej De Minimis.	Grøn-gult flag
Offentlige tjenesteydelseskontrakter incl. visse F&U			Grøn-gult flag
In-house tildeling	Direkte tildeling tilladt, jf. UBL §§ 12-16	Problematiske særligt ift. MØOP. Overvej økonomisk aktivitet og forenelighed.	Gult flag
Horisontale samarbejdsaftaler			Gult flag
Eksklusive rettigheder til offentlige og private aktører	UBL §§ 17 og 80, stk. 3 (”dir. tildeling”/ fhdl uden off”)	Overvej MØOP, økonomisk aktivitet, konkurrencefordrejning og forenelighed	Gult flag
Efter kontrakttildeling			
Kontraktændringer	Udbudsretten tillader visse ændringer uden nyt udbud	Kan være problematisk. Overvej MØOP.	Gult flag
Kontraktstyring	Intet krav	Kan være problematisk. Overvej MØOP.	Rødt flag

1. STATSSTØTTEUNIVERSET

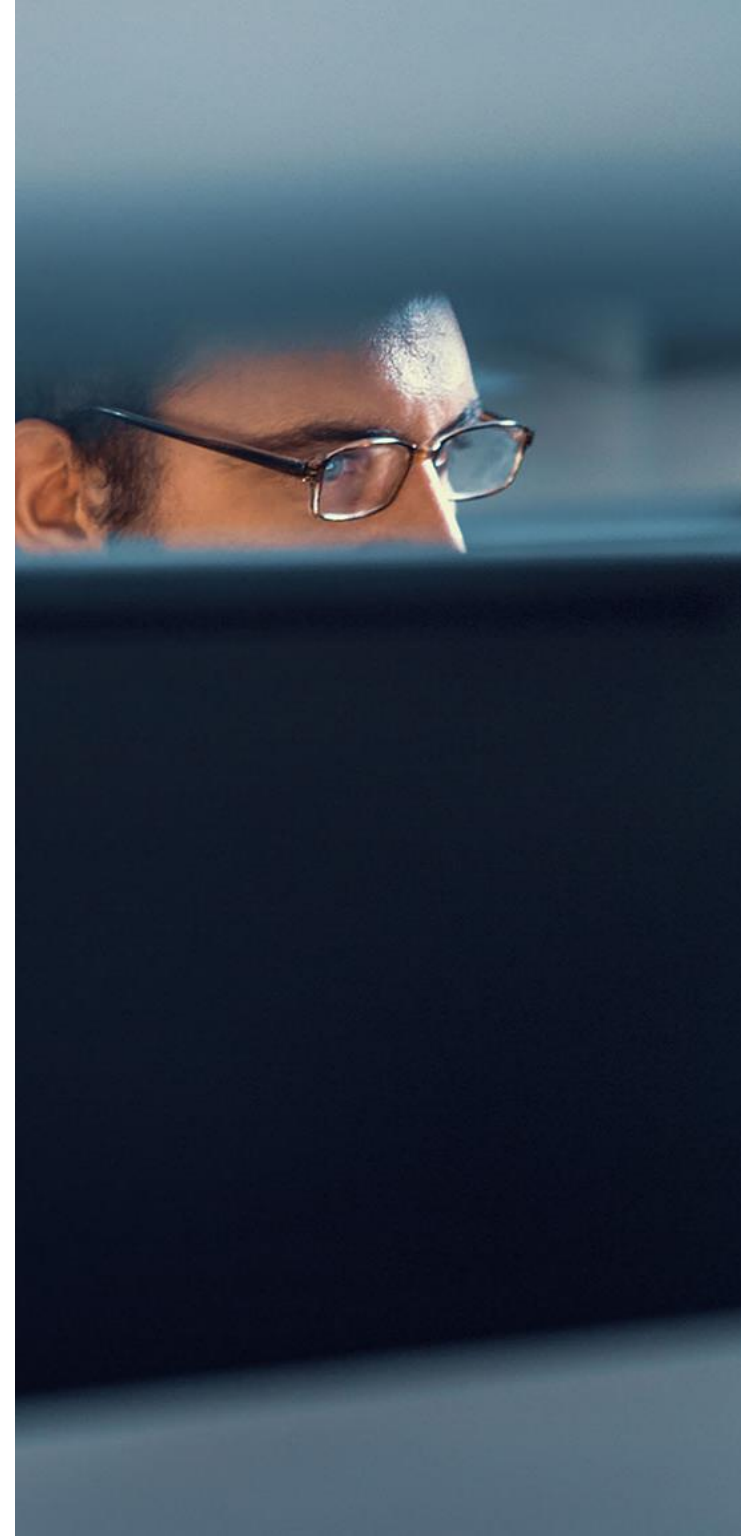
STATSSTØTTERETLIGE ANALYSERAMME

1) Foreligger der statsstøtte?

- **Fordel:** Støtten giver modtageren en økonomisk fordel
- **Statsmidler:** Fordelen er ydet ved hjælp af statsmidler
- **Selektivitet:** Fordelen tilfalder kun bestemte virksomheder/sektorer
- **Økonomisk aktivitet:** Støttemodtager udøver økonomisk aktivitet (sælger varer/tjenesteydelser på et marked)
- **Konkurrenceforvridning:** Støtten er egnet til at forvride konkurrencen
- **Samhandelspåvirkning:** Støtten er egnet til at påvirke samhandlen mellem EU's medlemsstater

2) Hvis ja: Er støtten forenelig med det indre marked ?

- Gruppefritaget støtte, jf. fx GBER
- Individuel fritagelse (godkendelse) efter anmeldelse til Kommissionen
- De Minimis: Støtte på under € 300,000 over periode på 3 år (€ 50.000 for landbrug) (Krav om iagttagelse af formalia, herunder bl.a. de minimis erklæring)

STATSSTØTTE-TESTEN

De seks betingelser:

1) Fordel

- Markedsøkonomiske operatørprincip (MØOP): Agerer ordregiver som en MØO med langsigtet fortjeneste for øje (markedsvilkår)?
- Krav til MØOP afhænger af kontraktens genstand og omfang
- Udbud er god indikator for markedsvilkår, men kun hvis ...
- Alternativ til udbud er fx benchmarking, pari passu mv.
- Der skal være et reelt behov for ydelsen.
- Kun økonomiske hensyn kan inddrages i vurderingen (>< myndighedshensyn som fx beskæftigelse, regional udvikling, klima etc). Eneste undtagelse er public service (sag C-280/00, Altmark)

2) Statsmidler & Tilregnelser

- Alle offentlige midler (dvs. kontrolleret af en myndighed) udgør "statsmidler" (stat, regioner, kommuner)
- Hvis ordregiver er en offentlig virksomhed (ej myndighed) skal det undersøges, om der foreligger "tilregnelser": adfærden skal kunne tilregnes "myndighederne" (særligt vigtigt når ordregiver er et "offentligretligt organ", fx almene boligorganisationer, offentligt ejede forsyningsselskaber, selvejende institutioner etc).

3) Økonomisk aktivitet

- Støttemodtager udøver en "økonomisk aktivitet" (udbyder aktiver / varer / tjenesteydelser på et kommercielt marked >< udøver myndighed). Ex: Uddannelse, Hospitalsvæsen, Politi, Beredskab,

4) Selektivitet

- Er normalt altid opfyldt (selv om modtager udvælges efter udbud)

5) Risiko for konkurrencefordrejning

- Næsten altid opfyldt (liberaliseret marked)

6) Samhandelspåvirkning

- Der skal ikke meget til ... men visse "mindre" projekter kan gå fri, fx den kommunale svømmehal ... Hernæst gælder dog KL § 11a (overlap med kommunalfm-reglerne).

FORENELIGHEDSTESTEN

TFEU artikel 108, stk. 1: Statsstøtte skal anmeldes til EU-Kommissionen og må ikke gennemføres, før det er godkendt (standstill-forpligtelsen)

- a) Gruppefritaget støtte, fx GBER => ej krav om anmeldelse til KOM
- b) Individuel KOM godkendelse efter anmeldelse (TEUF artikel 107, stk. 2 og 3 samt TEUF artikel 106, stk. 2)

Testens hovedelementer

- Formål // Egnethed // Markedssvigt (tilskyndelsesvirkning) // Proportionalitet (overkompensation) // Uforholdsmæssig konkurrencefordrejning
- KOM udgivet retningslinjer på en række områder, der uddyber kriterierne for godkendelse (f.eks. Landbrug, R&D&I, Luftfart, Bredbånd, Klima-miljø-energi, Public Service mv.)
- I visse tilfælde stiller KOM krav om, at støttemodtager skal udvælges efter udbud eller efter konkurrenceudsættelse (for at minimere støttebeløbet og sikre proportionalitet). Mere herom senere ...

EKSEMPEL 1: OPP MED UDBUD TIL VALG AF PRIVAT PART

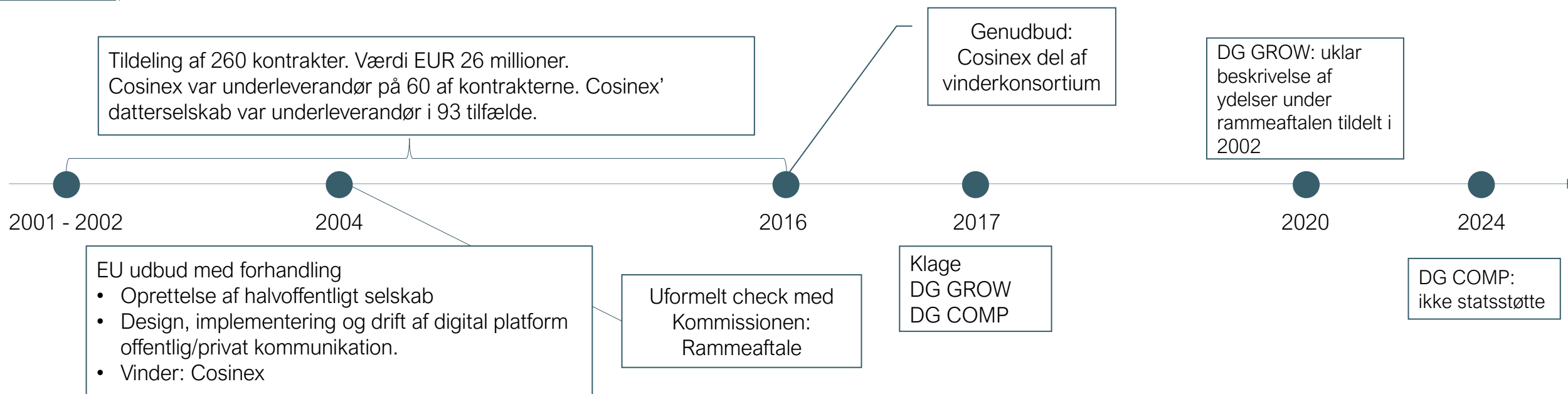
C-196/08, Acoset

UDGANGSPUNKT: Direkte tildeling af koncessionskontrakt giver den private medejer en **konkurrencefordel**, så tildeling uden udbud strider mod målsætningen om fri og ufordrejet konkurrence samt med ligebehandlingsprincippet

UNDTAGELSE: Processen for valg af privat medejer kan afhjælpe ulovlighed, når ansøgeren, udover evne til at blive aktionær, skal godtgøre:

- 1) tekniske forudsætninger for at udføre tjenesteydelsen
- 2) de økonomiske og andre fordele, som deres tilbud medfører

SA.47650, Cosinex

EKSEMPEL 1: OPP MED UDBUD TIL VALG AF PRIVAT PART

SA.47650, Cosinex

Kommissionens afgørelse:

- Udbudsreglerne i direktiv 92/50EØF er overholdt → en konkurrencepræget, gennemsigtig og ikke-diskriminerende proces
- Kommissionen vurderede herefter om MEOP var overholdt, dvs. om implementeringen af kontrakten skete på markedsmæssige vilkår.
- Kommissionen afviste klagerens påstande om rammeaftalens omfang, implementering af rammeaftalen og øvrige klagepunkter fremført til støtte for, at Cosinex modtog en økonomisk fordel.
- Cosinex havde ikke modtaget fordele, som ikke ville kunne opnås på almindelige markedsvilkår, og derfor er der ikke modtaget en økonomisk fordel i artikel 107, stk. 1, TEUF's forstand.

EKSEMPEL 2: TILSKUD TIL OPFØRELSE AF STADION

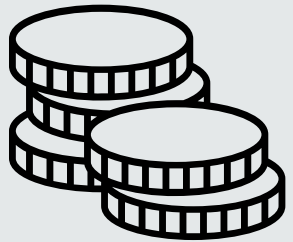
- C-28/23, NFŠ

- 21. november 2013: Aftale ml. undervisningsministeriet og NFŠ om tilskud (fordelt 40% / 60%), fremtidig brug af stadion for fodboldklub valgt efter udbud, samt en option på gratis brug af visse lokaler for det slovenske fodboldforbund
- 10. maj 2016: Tillæg nr. 1 – brugsoption udgår, og købstilsagn afgives – betinget af Kommissionens statsstøttegodkendelse
- 24. maj 2017: Kommissionens afgørelse SA.46530 – tilskud + købstilsagn udgør støtte forenelig med artikel 107, stk. 3, litra c, TEUF
- **National retssag om gyldighed af aftale om tilskud og købstilsagn**
NFŠ: Staten skal købe stadion, jf. købstilsagn
Slovakisk stat: Aftale om tilskud og købspligt er en offentlig kontrakt indgået uden udbud med henblik på omgåelse af udbudsreglerne

- Er aftalen om tilskud og købstilsagn en offentlig bygge- og anlægskontrakt?
- Hvad betyder Kommissionens statsstøttegodkendelse i den sammenhæng?

Gensidigt bebyrdende aftale?

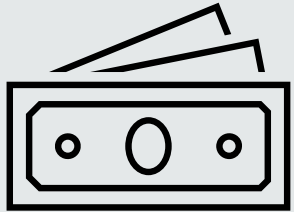
- Retlige forpligtelser for begge parter
 - Direkte økonomisk interesse
- Opfyldelse af ordregiverens behov?

UDBUDSRETIG BETYDNING AF, AT TILBUDSGIVER HAR MODTAGET STATSSTØTTE

Støtte til økonomisk aktør <u>før</u> kontrakttildeling	Retsgrundlag
Ingen støtte	
Lovlig forenelig støtte	
Ulovlig forenelig støtte	Vurdering om tilstrækkelig økonomisk og finansiel formåen, jf. C-94/99, ARGE, EU:C:2000:677 (risiko for ulovlighedsrenter)
Ulovlig uforenelig støtte	Afviser ansøger/tilbudsgiver: Vurdering om tilstrækkelig økonomisk og finansiel formåen, jf. C-94/99, ARGE, EU:C:2000:677 (risiko for tilbagesøgning, herunder C-349/17, Eesti Pagar, EU:C:2019:172) Afviser tilbud: UBL § 169, stk. 4: <i>"En ordregiver <u>kan</u> kun afvise et tilbud som unormalt lavt <u>med den begrundelse</u>, at tilbudsgiveren har modtaget statsstøtte, når tilbudsgiveren ikke inden for en passende frist har godtgjort, at den pågældende støtte er <u>forenelig</u> med det indre marked, jf. artikel 107 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde."</i>
Støtte fra 3. land	Forordning 2022/2560 om udenlandske subsidier der fordrejer konkurrencen i det indre marked (Foreign Subsidies Regulation, FSR). "afgive et tilbud, der er uberettiget fordelagtigt" Anslået værdi min. EUR 250 mio = anmeldelsespligt U: forsvar og sikkerhedsdirektivet, "tvingende grunde" Kun en leverandør = erklæringspligt

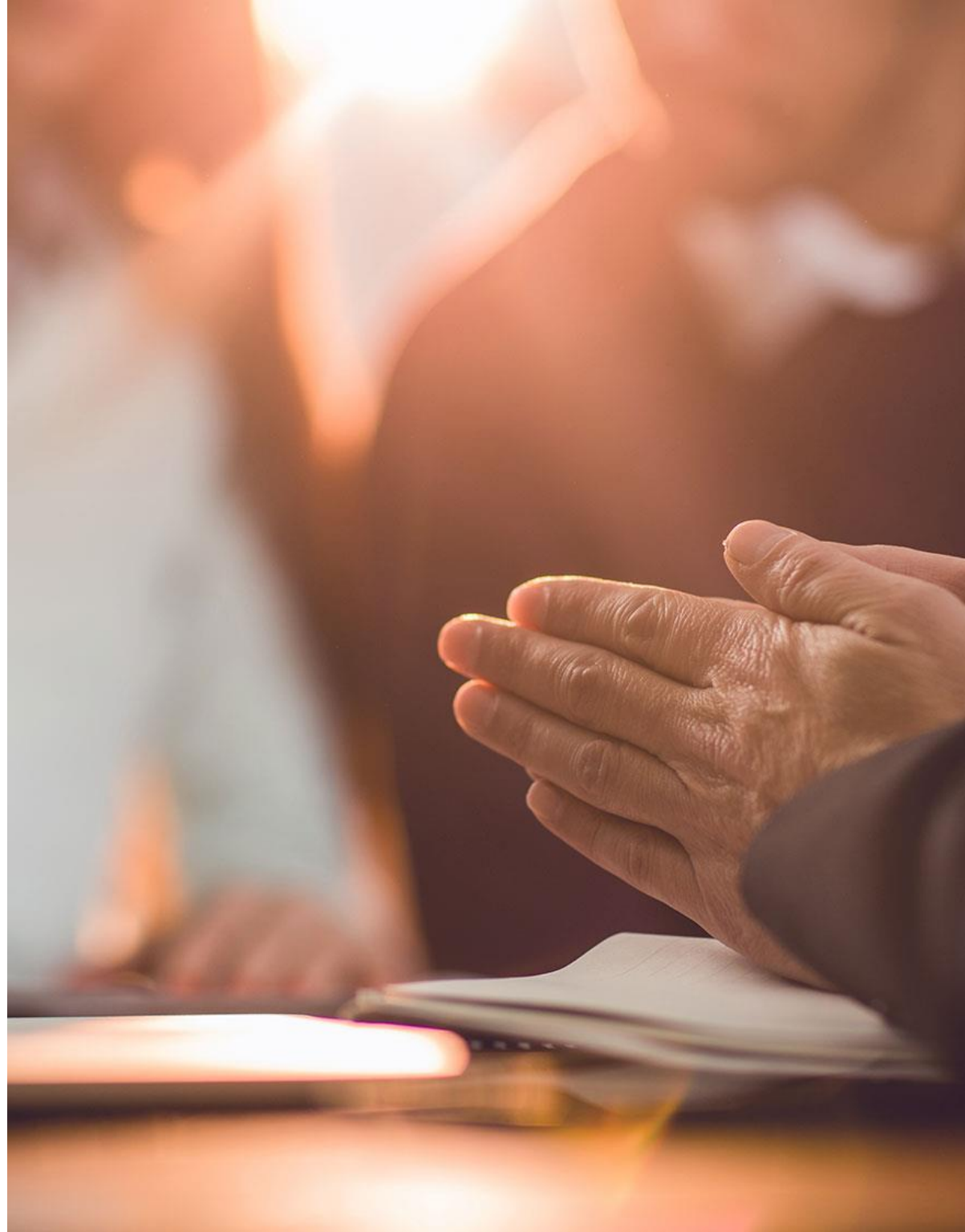

RISIKO FOR STØTTE TIL EN ØKONOMISK AKTØR VED BRUG AF UDBUDSPROCEDURER

KONTRAKTENS GENSTAND : ”REELT BEHOV”

- MØOP kræver, at der foreligger et reelt behov for den indkøbte vare/ydelse (ellers udgør det skjult driftsstøtte)
 - NoA § 82
 - Sag T-14/96 BAI samt C-442/03 P og C-471/03 P, P&O Ferries (værdikuponer til færgesejlds)
 - C-331/20 P and C-343/20 P, Volotea og EasyJet (ophæver T-607/17 og T-8/18) (Sardinien lufthavn)
 - Sag T-79/21, Ryanair and Airport Marketing Services (under anke i sag C-535/23 P) (Montpellier lufthavn)
- Udbudsreglerne stiller ikke dette krav.

KONKURRENCEUDSÆTTELSE (1/3)

- Udbud kan være egnet til at opfylde MØOP, men kun hvis
 - **Konkurrencepræget** udbud for alle interesserede og kvalificerede tilbudsgivere (NoA 90)
 - **Gennemsigtigt** udbud med ligelig og behørig information til alle tilbudsgivere (NoA 91)
 - **Ikke-diskriminerende** udbud med objektive udvælgelses- og tildelingskriterier (NoA 92)

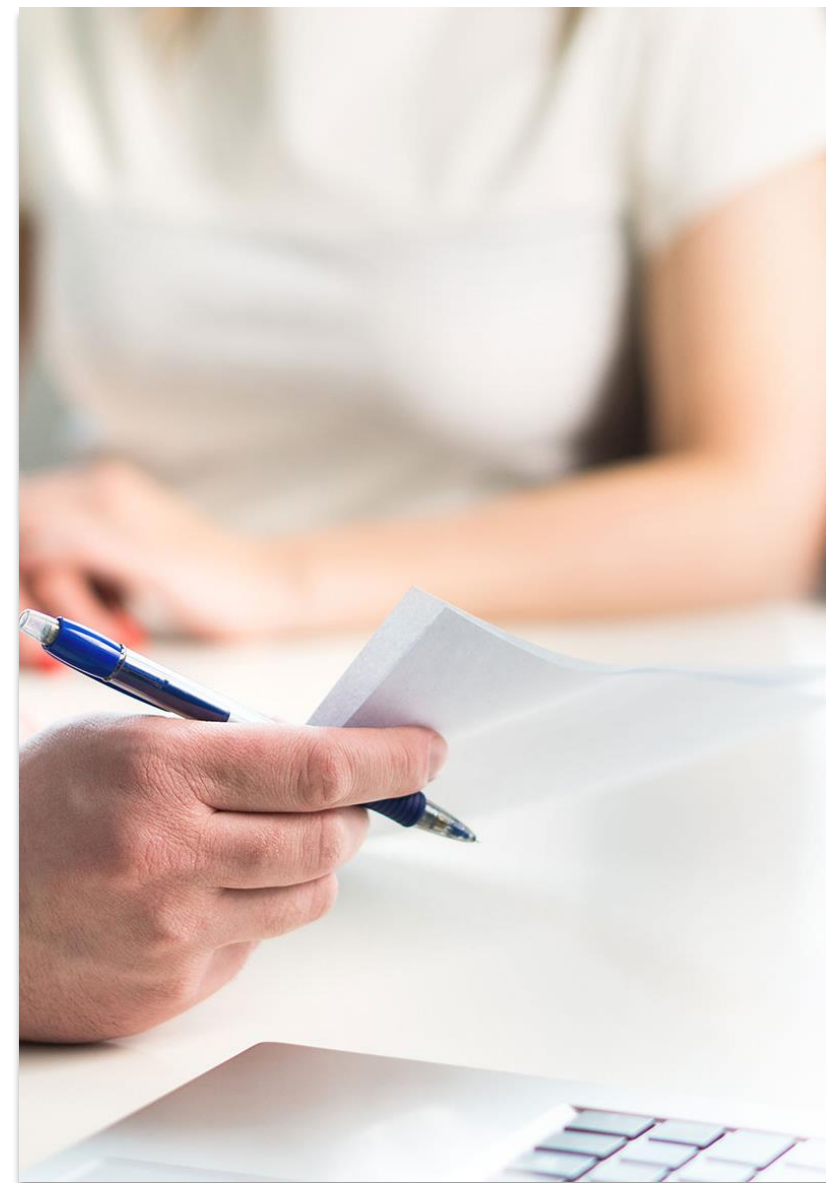

KONKURRENCEUDSÆTTELSE (2/3)

Overholdelse af udbudsdirektiverne opfylder ikke altid MØOP (NoA 93 ff.)

- 1) Forhandling uden forudgående udbudsbekendtgørelse er ikke nok (>< udbudsreglerne tillader dette i en – snævre – række tilfælde, jf. UBL §§ 80-83)
- 2) Problematiske, hvis der kun er ét bud: Hér skal indbygges særligt strenge garantier i proceduren, som sikrer reel og effektiv konkurrence ... det må ikke være åbenlyst, at der kun er én operatør, der kan byde troværdigt (>< udbudsreglerne stiller ikke dette krav)
- 3) Udvælgelses- og/eller tildelingskriterier skal navnlig ...
 - 1) "lægge stor vægt på 'prisdelen' i tilbuddet" (>< udbudsreglerne stiller krav om økonomisk mest fordelagtige tilbud, jf. UBL § 162)
 - 2) "være tæt og objektivt forbundet med aftalens indhold og specifikke økonomiske formål" (>< udbudsreglerne stiller krav om "forbundet til kontraktens genstand", UBL § 163)

Husk, at udbud kun er én metode til at opfylde MØOP.

KONKURRENCEUDSÆTTELSE (3/3)

Kan ordregiver indbygge krav, der varetager ”almene politiske hensyn” (sociale og grønne klausuler)? Risiko for beskæftigelsesstøtte/miljøstøtte/klimastøtte ‘ad bagvejen’?

- MØOP lægger (som klart UP) alene vægt på økonomiske hensyn – ikke samfundsmæssige hensyn

- T-565/08, Corsica Ferries (fratrædelsesgodtgørelser) §79: ”Ifm MØOP skal der sondres mellem de forpligtelser, staten hæfter for som virksomhed, der udfører en økonomisk aktivitet, og de forpligtelser, der kan påhvile den som offentlig myndighed . Når en stats investering foretages i forbindelse med udøvelsen af offentlig myndighed, er det udelukket at sammenligne statens adfærd med den adfærd, som følges af en privat erhvervsdrivende eller investor, der opererer på markedsøkonomiske vilkår” (se også fx Volotea § 108)

- 2008/717/EC: Kbesl 27. februar 2008 Automobile Craiova (krav om beskæftigelse i regionen => ej MØOP => måtte håndteres som forenelig støtte i en senere afgørelse)

TILBUDSGIVERNES KARAKTER

Beskyttede værksteder (UBL § 54)

”En ordregiver kan stille krav om, at det alene er beskyttede værksteder eller økonomiske aktører, hvis hovedformål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer, der kan deltage i udbuddet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stk. 1 gælder kun, når mindst 30 pct. af de beskæftigede hos den økonomiske aktør er handicappede eller dårligt stillede personer.”

Hvorfor er der risiko for statsstøtte?

- Begrænset antal (potentielle) tilbudsgivere
- Forventeligt ikke markedsprisen, selvom der er “effektiv konkurrence”

Reserverede kontrakter om visse tjenesteydelser (UBL § 190)

“§ 190. Ordregiveren kan forbeholde retten til at deltage i udbuddet til organisationer, der udelukkende beskæftiger sig med de tjenesteydelser på sundheds-, social- og kulturområdet, der er omhandlet i § 186.

Stk. 2. En organisation som omhandlet i stk. 1 skal opfylde følgende betingelser:

- 1) Formålet med organisationen er at varetage offentlige tjenesteydelsesopgaver med tilknytning til levering af de tjenesteydelser, der er omhandlet i stk. 1.
- 2) Udbyttet geninvesteres for at opfylde organisationens målsætninger. Udloddes eller omfordeles udbyttet, skal dette ske ud fra deltagelsesorienterede hensyn.
- 3) Ledelses- eller ejerskabsstrukturerne i den organisation, der gennemfører kontrakten, er baseret på principper om medarbejderejerskab eller medarbejderdeltagelse eller skal kræve aktiv deltagelse af medarbejdere, brugere eller interessenter.
- 4) Organisationen har ikke fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregiver i henhold til denne bestemmelse i de seneste 3 år.”

INDKØB UDEN EN “ALMINDELIG” **UDBUDSPROCEDURE SAMT** **UNDTAGELSER TIL UDBUDSLOVEN**

LIGHT REGIMET

Light regimet (UBL §§186-189)

”§ 186. En ordregiver skal ved indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, jf. § 7, fastlægge en procedure i overensstemmelse med lovens § 2, herunder fastsætte kriterier for tildeling.”

+ diverse betingelser om gennemsigtighed mv.

Hvorfor er der risiko for statsstøtte?

- Fleksibel tilrettelæggelse af procedure
- Begrænset konkurrencefelt?

KØB UNDER TÆRSKELVÆRDIEN

Køb under tærsklerne (UBL § 6, stk. 1)

- 1) Bygge- og anlægskontrakter: 41.212.688 kr.
- 2) Vare- og tjenesteydelseskontrakter og projektkonkurrencer: 1.064.177 kr. (statslig ordregiver) // 1.644. 638 kr. (ikke-statslig ordregiver)

Udbudsreglernes krav til indkøb under tærsklerne

- § 10: Afsnit IV gælder for indgåelse af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter, der ikke er omfattet af afsnit II eller III, hvis kontrakten eller projektkonkurrencen har "klar grænseoverskridende interesse" (dvs. principielt også indkøb under 500.000 kr.)

Krav til indkøb på mellem 500.000 og tærsklerne

- § 11: Afsnit V gælder ved indgåelse af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter, som ikke er omfattet af afsnit II-IV, og som har en anslået værdi på mindst 500.000 kr. eksklusive moms

Udbudsloven	Statslige myndigheder:	Regionale/kommunale myndigheder og offentligretlige organer mv.:
Bygge- og anlæg		
Bygge- og anlægsarbejder:	41.212.688 kr.	41.212.688 kr.
Delarbejder:	7.441.800 kr.	7.441.800 kr.

Forsyningsvirksomhedsdirektivet Direktiv 2014/25/EU	Statslige/regionale/kommunale myndigheder og offentligretlige organer mv.:
Varer og tjenesteydelser:	3.296.717 kr.
Sociale og andre specifikke tjenesteydelser (bilag XVII):	7.441.800 kr.
Bygge- og anlægsarbejder:	41.212.688 kr.
Delydelser (tjenesteydelser og varer):	595.344 kr.
Delarbejder (bygge- og anlæg):	7.441.800 kr.

Udbud efter direktiver:

Udbudsloven	Statslige myndigheder:	Regionale/kommunale myndigheder og offentligretlige organer mv.:
Tjenesteydelser		
Almindelige tjenesteydelser:	1.064.177 kr.	1.644.638 kr.
Delydelser:	595.344 kr.	595.344 kr.
Indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser (udbudslovens afsnit III):	5.581.350 kr.	5.581.350 kr.

Udbudsloven	Statslige myndigheder:	Regionale/kommunale myndigheder og offentligretlige organer mv.:
Varer		
Vareindkøb:	1.064.177 kr.	1.644.638 kr.
Delydelser:	595.344 kr.	595.344 kr.
Vareindkøb på forsvarsområdet, jf. § 6, stk. 2, 1. pkt.:	1.064.177 kr.	
Vareindkøb på forsvarsområdet, jf. § 6, stk. 2, 2. pkt.:	1.644.638 kr.	

KØB UNDER TÆRSKELVÆRDIEN MED KLAR GRÆNSE-OVERSKRIDENDE INTERESSE (1/2)

Afsnit IV. Offentlige indkøb under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse

§§ 191-192 : Annonceringspligt

"Klar grænseoverskridende interesse" : Konkret vurdering af, om økonomisk aktør i anden EU-medlemsstat kan være interesseret

➤ Spørgsmål: Svarer dette til kravet om "samhandelspåvirkning" under artikel 107 TEUF ?

Sag C-231/03, Coname: Alle interesserede virksomheder skal kunne tilkendegive deres interesse i kontrakten

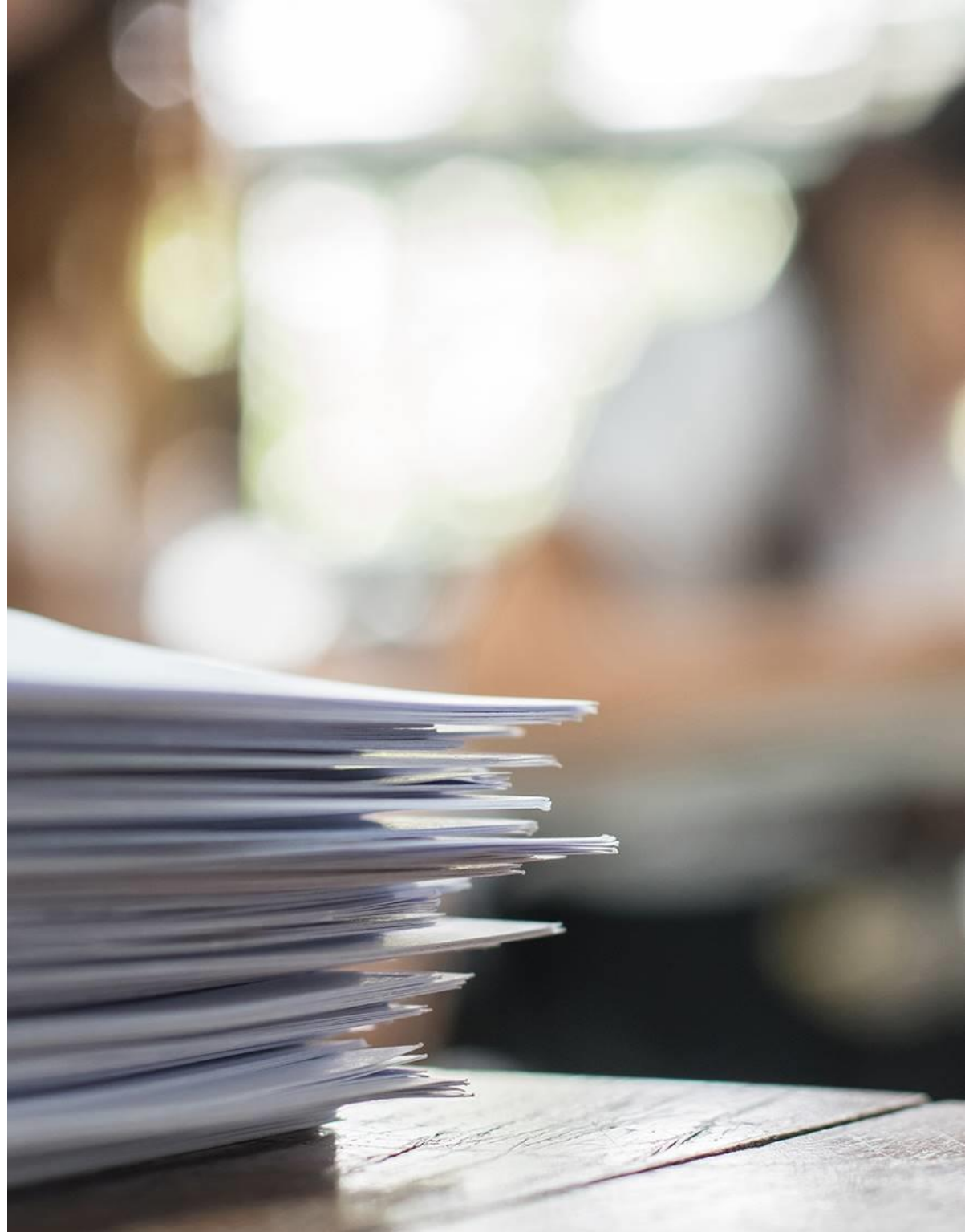
- Bkg 2016 1572 : Annoncering på www.udbud.dk og skal indeholde "tilstrækkelige oplysninger til, at tilbudsgivere med rimelighed kan afgøre, om de vil tilkendegive interesse i kontrakten", en beskrivelse af proceduren, oplysninger om tildelingskriterium, ordregiverens kontaktoplysninger, adresse for modtagelse af ansøgninger eller tilbud, samt tidsfrister // ordregiver skal skriftligt og samtidig underrette alle tilbudsgivere, der har afgivet bud, om, hvilken beslutning der er truffet med hensyn til tildelingen, herunder i givet fald begrundelsen for at annullere proceduren.
- Ordregiver er fri til at tilrettelægge en procedure eller fremgangsmåde for tildeling // Ej krav om udbudsmateriale med detaljerede beskrivelser af det udbudte, hvis det kan fastslås på anden vis, f.eks. fotos // Frister for ansøgning/ tilbud skal være passende uht. kontraktens genstand, anskaffelsens kompleksitet og mængden af dokumentation // Økonomiske aktører skal have tid nok til at udarbejde ansøgninger eller tilbud // Ordregiver kan (nok) frit vælge at gennemføre forhandlinger om afgivne tilbud // Næppe pligt til at offentliggøre udbudsmaterialet samtidig med annonceringen // Ej pligt til at fastsætte minimumskrav til egnethed // Frihed ift. tildelingskriterier, hvis om ligebehandling og gennemsigtighed respekteres // Ej pligt til at vægte evt. underkriterier (C-234/03, Contse).

KØB UNDER TÆRSKELVÆRDIEN MED KLAR GRÆNSEOVER- SKRIDENDE INTERESSE (2/2)

- Er ovenstående krav nok til at overholde SS-reglerne?
- Cf. Volotea (C-331/20 P and C-343/20 P)
 - KOM ej bevist, at interessetilkendegivelser var utilstrækkelige til at opfylde MØOP
 - MØOP tillader forskellige metoder til at finde "markedsprisen"

Svar: I vidt omfang samme opmærksomhedspunkter som ved indkøb over tærskelværdierne

- Husk altid at overveje De Minimis (€ 300,000 over 3 årig periode)

KØB UNDER TÆRSKELVÆRDIEN UDEN KLAR GRÆNSE-OVERSKRIDENDE INTERESSE

- UBL Afsnit IV. Offentlige indkøb under tærskelværdierne **uden** klar grænseoverskridende interesse
- § 193 (Markedsafdækning//to eller flere tilbud//annoncering mv.)

- "Uden klar grænseoverskridende interesse"

- Er der så heller ikke "samhandelspåvirkning" under artikel 107 ?
- Hvis ej samhandelspåvirkning => ej statsstøtte

Husk altid

- MØOP-testen afhænger af kontraktens omfang og genstand (T-305/13, SACE, § 98, opretholdt i sag C-472/15 P)
- De Minimis kan overvejes (€ 300.000 over 3 år - husk formalia-krav)

DELYDELSESREGLLEN (UBL § 8)

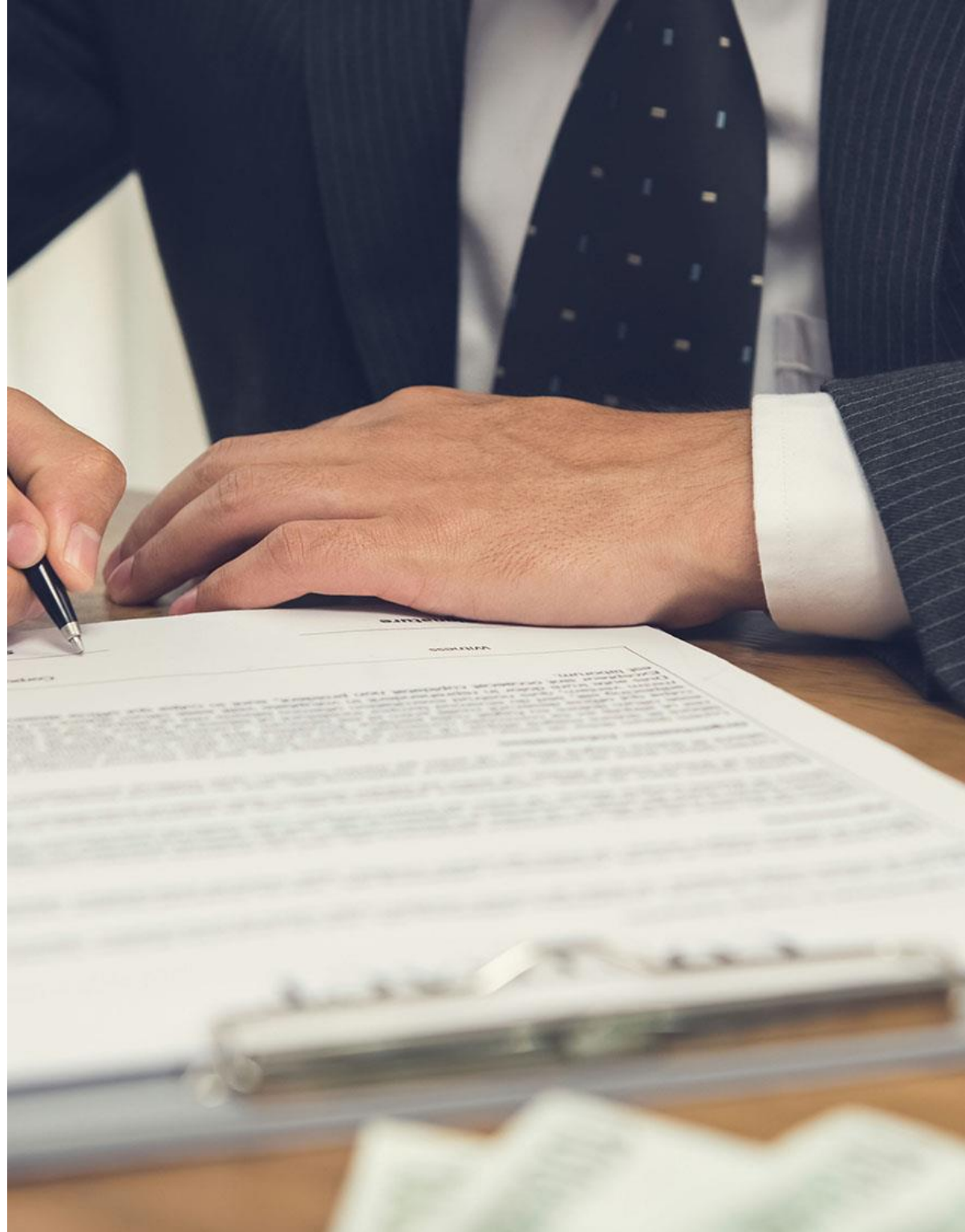
Særligt om delydelseskontrakter

UBL § 8

- Stk. 1: Der ses på den samlede værdi af alle delkontrakter ift. tærskelværdierne (stk. 1)
- Stk. 2: Bagatelgrænse hvis delkontrakt udgør max 20% af samlet værdi og værdi < 595.344 (V&TY) // < 7.441.800 kr. (B&A)

Der kan ikke foretages direkte tildelinger hér. UBL afsnit IV og V gælder også hér (se bl.a. KFST evaluering af udbudsloven maj 2021)

⇒ samme betragtninger som ovenfor

OFFENTLIGE TJENESTEYDELSESKONTRAKTER (UBL §§ 21-22) (1/2)

UBL § 21: Afsnit II og III gælder ikke for offentlige TY-kontrakter om:

- 1) Erhvervelse eller leje af jord, eksisterende bygninger eller anden fast ejendom eller rettigheder hertil.
- 2) Indkøb, udvikling, produktion eller samproduktion af programmateriale beregnet til audiovisuelle medietjenester mv.
- 3) Voldgifts- og mæglingstjenesteydelser.
- 4) Følgende juridiske tjenesteydelser:
 - a) Advokatrepræsentation ifm voldgift, mægling, retssager
 - b) Advokatrådgivning som forberedelse af litra a-sager eller hvor høj sandsynlighed for, at spørgsmålet vil blive genstand herfor
 - c) Dokumentcertificerings- og autentificeringstjenester ydet af notarer.
 - d) Juridiske tjenesteydelser, der ydes af formueforvaltere, værger eller andre udpeget af en domstol mv.
 - e) Andre juridiske tjenesteydelser forbundet med udøvelsen af offentlig myndighed, selv om den kun er lejlighedsvis.
- 5) Finansielle tjenesteydelser ifm værdipapirer mv..

6) Lån

7) Ansættelseskontrakter.

8) Civilforsvar, beredskabstjenester og tjenester til forebyggelse af farer ydet af en NGO.

9) Offentlig personbefordring med jernbane eller metro.

10) Politiske kampagnetjenester når de tildeles af et politisk parti i forbindelse med en valgkampagne.

UBL § 22

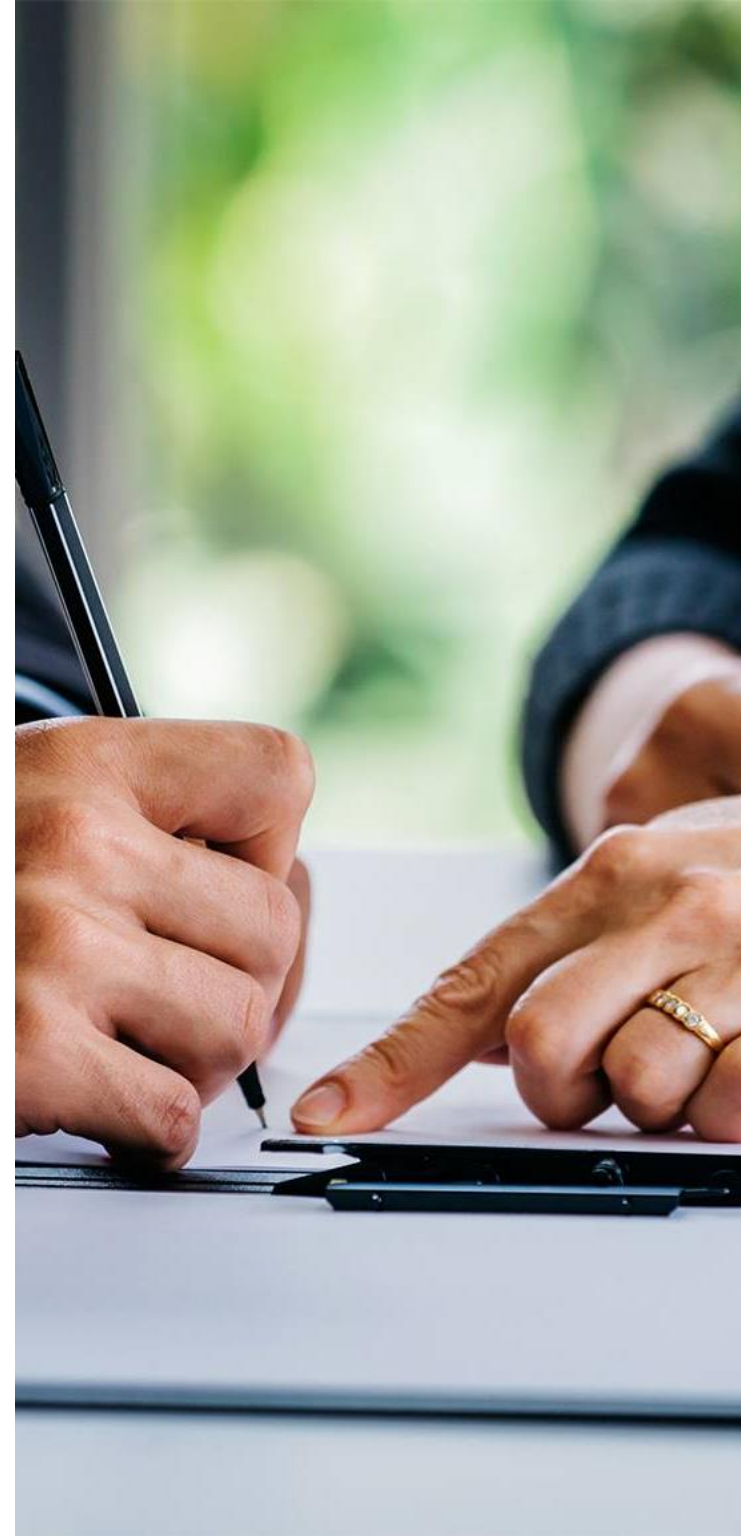
”Denne lov gælder kun offentlige tjenesteydelseskontrakter om forskning og udvikling, der er omfattet af CPV-koder [...], når udbyttet udelukkende tilhører ordregiveren til brug for egen virksomhed og tjenesteydelsen fuldt ud betales af ordregiveren

OFFENTLIGE TJENESTEYDELSES-KONTRAKTER (UBL § 21) (2/2)

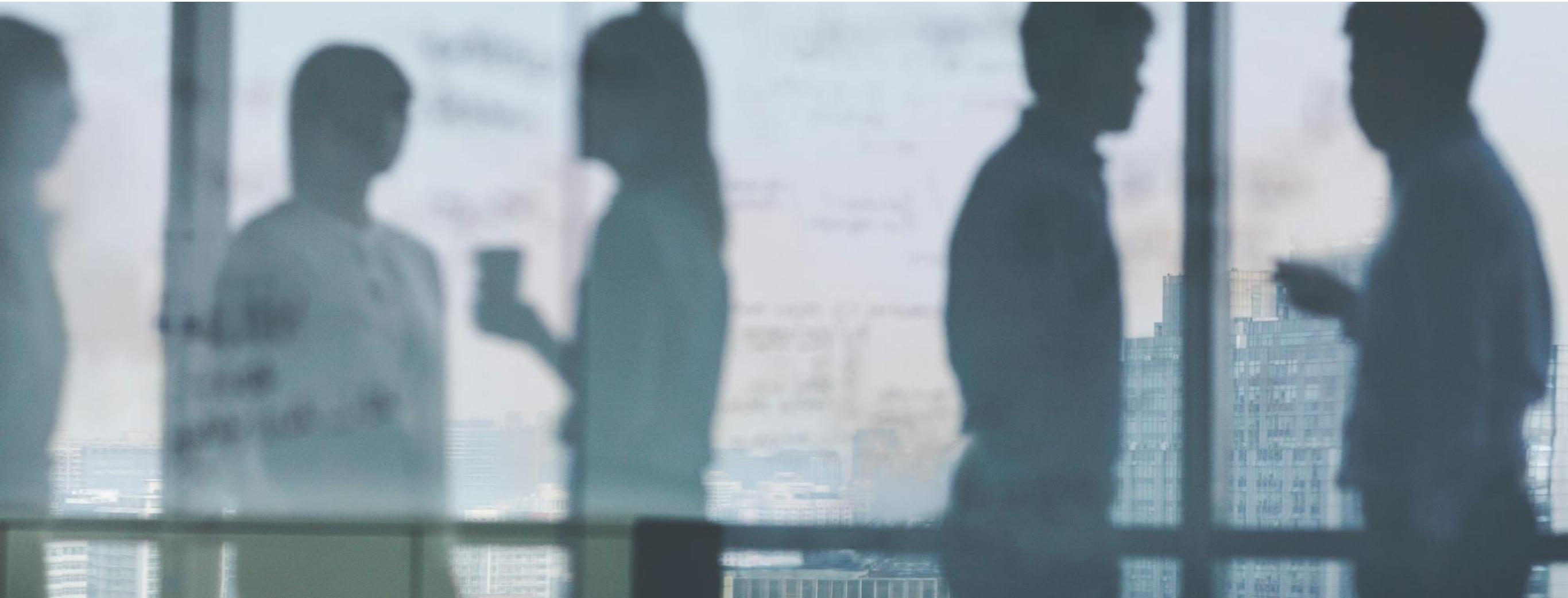
- Sag C-264/18 - P.M.
 - Vedr. gyldigheden af UDIR ift. voldgift, mægling og advokatvirksomhed
 - Meget detaljeret vurdering af, om EU-ligebehandlingsprincippet er iagttaget
 - Eu-D understreger bl.a. snævre sammenhæng med retssager, retten til frit valg af forsvarer intuitu personae // det offentlige kan ikke påtvinge privat part en voldgiftsdommer eller mægler, som er fundet efter udbud // det kan være svært/følsomt at scope opgaven i et udbudsmateriale // disse ydelser kan ikke sidestilles med andre tjenesteydelser i direktivet ...
 - Central pointe: Traktatens almindelige regler om ligebehandling og gennemsigtighed finder anvendelse => konkret vurdering af retfærdiggørelse og proportionalitet.

Statsstøtteren

- Dommen fritager ikke en myndighed fra at overholde SS-reglerne
- MØOP // Konkurrencefordrejning // Chronopost-sagen (cost plus) // Evt. ikke-økonomisk aktivitet (fx beredskabstjenester) // Forenelighed ?

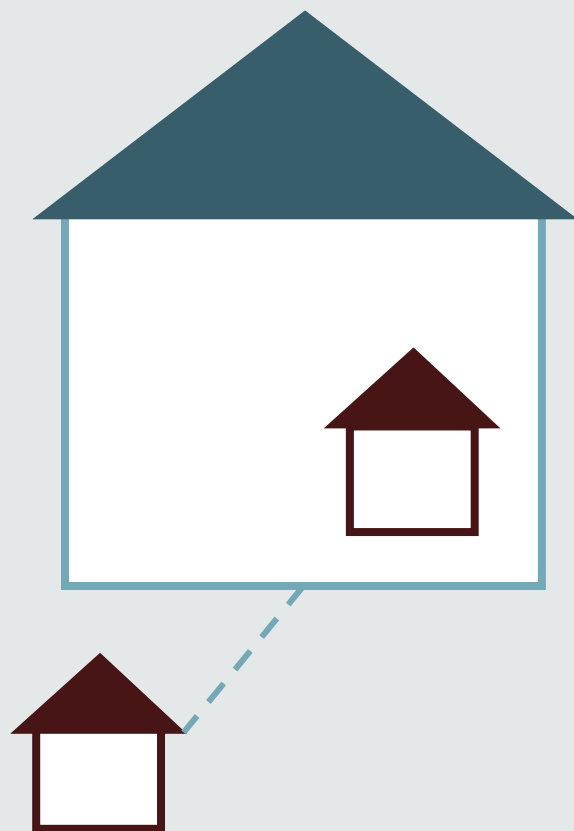
PAUSE

INDKØB UDEN EN “ALMINDELIG” UDBUDSPROCEDURE (FORTSAT)

INHOUSE (UBL §§ 12-14) (1/3)

- "§ 12. Loven gælder ikke, når en ordregiver indgår kontrakt med en juridisk person, når
 - 1) ordregiveren kontrollerer den juridiske person på en måde, der svarer til den kontrol, ordregiveren fører med sine egne organisatoriske enheder,
 - 2) mere end 80 pct. af den juridiske persons aktiviteter udføres i forbindelse med gennemførelsen af de opgaver, den juridiske person har fået betroet af ordregiveren eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af ordregiveren, jf. § 16, og
 - 3) der ikke er nogen direkte private kapitalandele i den juridiske person med undtagelse af private kapitalandele, der er krævet i henhold til lovgivningen, og som ikke medfører en afgørende indflydelse på den juridiske person."

Kontrol-
kriteriet

Virksomheds-
kriteriet

INHOUSE (UBL §§ 12-14) (2/3)

NoA OM INHOUSE:

”14. En offentlig myndigheds beslutning om ikke at give tredjemand mulighed for at levere en bestemt tjenesteydelse (f.eks. fordi den ønsker at udføre tjenesteydelsen internt) udelukker ikke, at der kan være tale om en **økonomisk aktivitet**. På trods af en sådan markedsafskærmning kan der være tale om en økonomisk aktivitet, **hvis andre aktører ville og kunne udbyde tjenesteydelsen på det pågældende marked**. Generelt er det forhold, at en bestemt tjenesteydelse leveres internt, ikke relevant for, om aktiviteten anses for at være økonomisk eller ej” (NoA pkt. 14, se tilsvarende T-309/12, Zweckverband Tierkörperbeseitigung mod Kommissionen, EU:T:2014:676, præmis 70)

”188 [...] Det forhold, **at en myndighed tildeler opgaven** med at udføre en offentlig tjeneste **til en intern leverandør** (selv om den frit kunne tildele denne til en tredjemand), **udelukker ikke som sådan, at konkurrencevilkårene kan fordrejes.**” (NoA pkt. 188)

INHOUSE (UBL §§ 12-14) (3/3)

PRAKSIS

C-186/22, Sad Trasporto Locale, EU:C:2023:795

- Hjemtagelse af transportydelser
- Altmark opfyldt

[SA.34402](#) Statslig finansiering af software til universiteter (HIS)

- It-ydelser til offentlige tyske universiteter: Ikke økonomisk aktivitet
- It-ydelser til private tyske og internationale universiteter: økonomisk aktivitet → økonomisk fordel pga. tilskud til de ikke økonomiske aktiviteter, og pga. HIS' non-profit karakter. Øvrige betingelser også opfyldt

[SA.39639](#) Påståede statsstøtteforanstaltninger til fordel for konsortiet Cineca

- Levering af it-ydelser til staten og til universiteter
- Åbningsafgørelse: "85. The Commission notes that the question of whether or not Cineca was an inhouse entity of MIUR ...is not relevant for the purpose of the qualification of an activity as 'economic activity'"
- 2024: Afgørelse om, at der ikke er tale om statsstøtte

[SA.55744](#) Påstået støtte til WestVerkehr

- PSO transport
- Åbningsafgørelse: tvivl om Altmark er opfyldt og om støtten kan være forenelig, dvs. om den opfylder artikel 4 i forordning 1370/2007

SAMARBEJDSAFTALER OM OFFENTLIGE TJENESTER (UBL § 15)

Udbudslovens § 15:

*”Loven gælder ikke for **offentlige kontrakter**, der indgås mellem ordregivere, når*

1) kontrakten etablerer eller gennemfører et samarbejde mellem ordregiverne med det formål at sikre, at de offentlige tjenester, som ordregiverne skal udføre, leveres med henblik på at realisere fælles målsætninger

2) gennemførelsen af dette samarbejde udelukkende er underlagt hensyn, der vedrører forfølgelsen af formål af almen interesse, og

3) ordregiverne på det åbne marked tilsammen udfører mindre end 20 pct. af de aktiviteter, der berøres af samarbejdet, jf. § 16”.

Udbudsdirektivet, præambelbetragtning 33:

”[...] For at opfylde disse betingelser bør samarbejdet baseres på en samarbejdsmetode. Et sådant samarbejde kræver ikke, at alle de deltagende myndigheder påtager sig udførelse af kontraktmæssige hovedforpligtelser, så længe der er forpligtelser, der bidrager til den fælles gennemførelse af den pågældende offentlige tjenesteydelse. Desuden bør gennemførelsen af samarbejdet, herunder **enhver finansiell overførsel mellem de deltagende ordregivende myndigheder, udelukkende være underlagt hensyn af almen interesse.**”

HORISONTAL SAMARBEJDSAFTALE (UBL § 15)

C-618/19, Ge.Fi.L. mod Regione Campania

Tildeling af kontrakt om tjenesteydelser om forvaltning af afgifter på motorkøretøjer.

- National ordning: Indgåelse af aftale med offentlig ikke økonomisk institution, ACI, der bl.a. havde til opgave at føre det offentlige, italienske motorkøretøjsregister ELLER afholde udbud og indgå koncessionsaftale med privat leverandør.
- Regione Campania tildelte, **uden en udbudsproces**, ACI en 3-årig kontrakt om forvaltningen af motorkøretøjsafgift til ACI. ACI fik i henhold til kontrakten en betaling langt over markedsprisen.
- **Ge.Fi.L. klagede:** Betingelserne i udbudsdirektivets art. 12, stk. 4 (UBL § 15) er ikke opfyldt, dvs. **udbudspligt**
- **Regionaldomstolen:** Regionale Campanias **samarbejde med ACI havde en udtrykkelig hjemmel** i en lovbestemmelse. Ikke adgang til prøvelse af lovgivers vurdering af hvad der er almenvellets interesse
- **Præjudiciel forelæggelse:** Er tildeling uden udbud i strid med EU-retten, herunder tjenesteydelsernes fri bevægelighedsregler?

Domstolen: Tildelingen er i strid med udbudsdirektivets art. 12, stk. 4, bl.a. fordi:

- De fastsatte **betalinger** går langt udover en simpel godtgørelse af afholdte udgifter, da betalingen er **væsentligt højere end markedspriserne** (Pr. 33)
- Derfor er kontrakten ikke kun begrundet i almenvellets interesse (Pr. 34)

TJENESTEYDELSESKONTRAKTER, DER TILDELES PÅ GRUNDLAG AF EN EKSKLUSIV RETTIGHED (UBL § 17)

”

”Loven gælder ikke for offentlige tjenesteydelseskontrakter, som en ordregiver tildeler en anden ordregiver eller en sammenslutning af ordregivere på grundlag af en eksklusiv rettighed i henhold til lov eller offentliggjorte administrative bestemmelser, der er forenelige med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.”

- Afgrænsning af enerettigheden – geografisk, kundesegmenter, service kategorier, etc.
- Hvordan er den tildelt - med/uden konkurrence?
- Variant: henlagt ved lov - ret men ikke pligt til at tildele kontrakterne til en offentlig enhed

EKSKLUSIVERETTIGHEDER TILDELT TIL PRIVATE (UBL § 80)

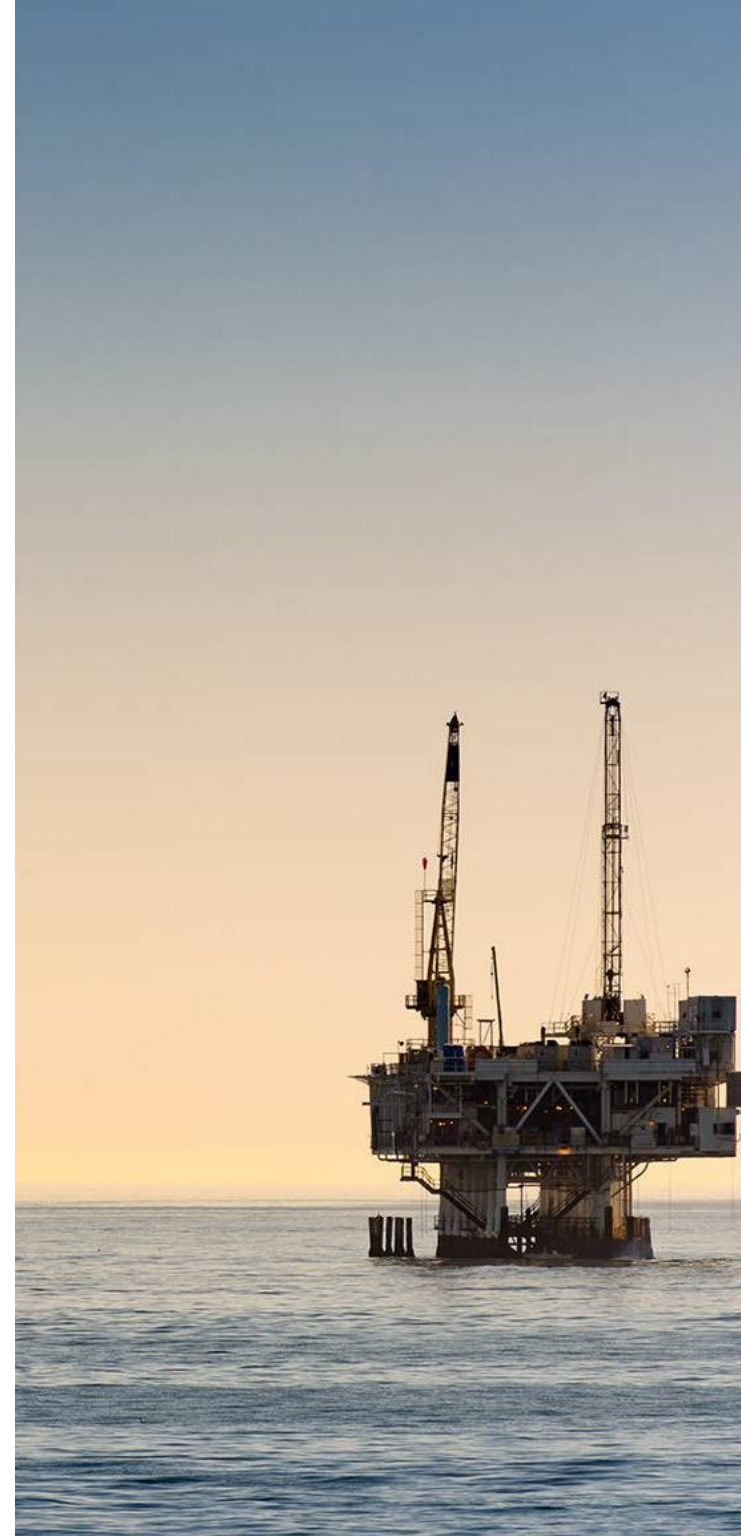
§ 80: Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse

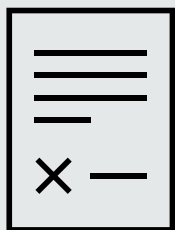
”Stk. 3. En ordregiver kan også anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, når bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne kun kan leveres af en bestemt økonomisk aktør på grund af,

[...]

3) på grund af beskyttelse af eksklusive rettigheder, herunder intellektuelle ejendomsrettigheder.”

- Tildelt i overensstemmelse med TEUF
- “Private” enerettigheder, så som selektiv distribution?

ADFÆRD EFTER KONTRAKTDELING

ÆNDRINGER EFTER KONTRAKTENS INDGÅELSE (ARTIKEL 72, UBL §§ 178-184)

Hovedregel (UBL § 178)

Stk. 2. [...] Medmindre andet følger af §§ 179-183, anses en ændring altid for at være en ændring af grundlæggende elementer, når

[...]

2) kontraktens eller rammeaftalens økonomiske balance ændres til leverandørens fordel på en måde, som den oprindelige kontrakt eller rammeaftale ikke gav mulighed for,

[...]

Hvordan mindskes risikoen for statsstøtte?

- Konkurrenceudsatte revisionsklausuler/optioner (UBL § 179)
- Benchmarking

Ændringer, der ikke er ændringer af grundlæggende elementer

- Supplerende ydelser (<50% af værdien af oprindelig kontrakt – successive ændringer tilladt uden kumulering, UBL § 181)
- Uforudsete begivenheder (<50% af værdien af oprindelig kontrakt, successive ændringer tilladt uden kumulering, UBL § 183)
- Når værdien af ændringerne (kumuleret) er lavere end:
 - a) tærskelværdierne i § 6 og b) 10 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt, for så vidt angår tjenesteydelses- og vareindkøbskontrakter, eller lavere end 15 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt, for så vidt angår bygge- og anlægskontrakter (UBL § 180)

KONTRAKTSTYRING (1/2)

- Manglende håndhævelse af en kontrakt kan e.o. indebære statsstøtte for medkontrahenten.
- Testen: Hvad ville en MØO gøre ?
 - Konkret vurdering af juridiske udfaldsrum, procesrisiko, transaktionsomkostninger, upsides vs downsides, relationen til medkontrahenten, omdømme ift. andre etc.
- Overordnet budskab: SS-retten begrænser ordregivers "frie skøn"

KONTRAKTSTYRING (2/2)

Hvad siger udbudsreglerne herom?

Udbudsreglerne stiller ikke krav til ordregiver, når først kontrakten er indgået.

- Se fx KLFU 1. februar 2023 - DKK Plastics ApS mod Affaldplus I/S ("Udbudsretten regulerer ikke parternes retsstilling i relation til kontraktretlige spørgsmål. Dette gælder også spørgsmålet om misligholdelsesbeføjelser, herunder spørgsmålet om hævebeføjelse og et dertil knyttet hæveopgør. Disse spørgsmål reguleres derimod dels af almindelige obligationsretlige regler, dvs. aftaleretten og kontraktretten, dels af selve den indgåede kontrakt", jf. bl.a. Finn Frogne)

Udbudsreglerne kan dog stille krav til ordregiver, hvis manglende håndhævelse reelt udgør en (aftalt) kontraktændring

- Forenede sager C-441/22 og C-443/22, Razgrad og Balchik (7. december 2023): Ændring af kontrakt kræver ikke nødvendigvis skriftlighed men kan udspringe af "fælles vilje" mellem parterne.
- Udbudsreglerne er til hinder for visse typer af (større) kontraktændringer uden fornyet udbud

Husk: Statsstøttere reglerne gælder, uanset om der foreligger en aftalt kontraktændring eller manglende håndhævelse af kontrakt (og uanset om en evt. kontraktændring er væsentlig eller ej)

HVORNÅR GÆLDER KRAV OM KONKURRENCEUDSÆTTELSE I HENHOLD TIL STATSSTØTTEREGLERNE?

KONKURRENCEUDSÆTTELSE I FORBINDELSE MED STØTTEVURDERING (ARTIKEL 107)

1

MØOP: Udbud er en stor fordel ift. indkøb på markedsvilkår, men andre metoder accepteres (benchmarking, pari passu etc)

2

Indkøb af public service ydelser, jf. sag C-280/00, Altmark (betingelse 4), men anden metode accepteres (PSPs effektivitetsgrad)

- Vedr. kravene til "udbud" i Altmark dommen – se nærmere Kmedd EUT 2012/C 8/02 § 66 ff.

3

Udvælgelse af operatører til at drive en infrastruktur opfylder MØOP i tilfælde af udbud, men andre metoder accepteres (NoA § 223)

KONKURRENCEUDSÆTTELSE I FORBINDELSE MED FORENELIGHEDSVURDERING (1/4)

1) Bredbåndsretningslinjerne fra 2023 (minimering af støttebehovet - proportionalitet)

- § 117-118: "åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende konkurrencepræget udvælgelsesprocedure i om principperne for offentlige udbud ... der tiltrækker et tilstrækkeligt antal deltagere ...".

2) CEEAG fra 2022 (minimering af støttebehovet – proportionalitet)

- § 49: "En detaljeret vurdering af nettomeromkostningerne vil ikke være påkrævet, hvis støttebeløbet fastsættes efter en udbudsprocedure", der opfylder principperne i § 49, litra a) – c), incl. tilstrækkeligt antal tilbudsgivere til at sikre effektiv konkurrence

3) Støtte til kompensation for offentlig tjeneste, jf. artikel 106, stk. 2 (Rammebestemmelser 2011 - EUT 2012/C 8/15)

- § 19: "Støtte anses kun for forenelig med det indre marked efter artikel 106, stk. 2, i traktaten, hvis den ansvarlige myndighed, når den overdrager den pågældende virksomhed at udføre tjenesteydelsen, overholder eller forpligter sig til at overholde gældende EU-udbudsregler. *Herunder skal den overholde gældende krav til gennemsigtighed, ligebehandling og ikke-forskelsbehandling, der direkte fremgår af traktaten og den afledte EU-ret, der måtte finde anvendelse.* Støtte, der ikke overholder disse regler og bestemmelser, anses for at påvirke udviklingen af samhandelen i et sådant omfang, at det strider mod Unionens interesser efter artikel 106, stk. 2, i traktaten"

KONKURRENCEUDSÆTTELSE I FORBINDELSE MED FORENELIGHEDSVURDERING (2/4)

4) Den generelle gruppefritagelsesforordning ("GBER") indeholder en række eksempler:

Artikel 16 - Regional byudviklingsstøtte

Stk. 8: "Forvalterne af byudviklingsfonde udvælges gennem en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende procedure ... "

Artikel 21 – Risikofinansieringsstøtte

Stk. 13, litra b): "finansielle formidlere, investorer og fondsforvaltere skal udvælges gennem en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende procedure"

Artikel 39 - Investeringsstøtte til energieffektivitetsprojekter i bygninger

Stk. 8: "... forvaltere af finansielle formidlere og forvaltere af energieffektivitetsfonde skal udvælges gennem en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende procedure

Artikel 42: Støtte til VE

Stk. 2: "Støtten ydes på grundlag af klare, gennemsigtige og ikkediskriminerende kriterier efter et konkurrencepræget udbud, der er åbent for alle producenter af el fra vedvarende energikilder på et ikkediskriminerende grundlag"

Artikel 52 – Støtte til bredbåndsinfrastruktur

Stk. 4. "Støtten ydes på grundlag af en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende konkurrencepræget udvælgelsesprocedure med overholdelse af princippet om teknologineutralitet"

Artikel 55 – Støtte til sportsinfrastruktur og multifunktionel infrastruktur til rekreative aktiviteter

Stk. 6. "Koncessioner og andre former for overdragelse til tredjepart af opførelses-, opgraderings- og/eller driftsopgaver ... tildeles på et åbent, gennemsigtigt og ikkediskriminerende grundlag under hensyntagen til de gældende regler for offentlige indkøb"

Artikel 56 – Investeringsstøtte til lokal infrastruktur

Stk. 4. "Koncessioner og andre former for overdragelse til tredjepart af infrastrukturens drift skal tildeles på åbent, gennemsigtigt og ikkediskriminerende grundlag under hensyntagen til de gældende regler for offentlige aftaler"

KONKURRENCEUDSÆTTELSE I FORBINDELSE MED FORENELIGHEDSVURDERING (3/4)

5) ... ved udpegning af underleverandører ("tildeling af kontrakten")

Sag C-89/23, Paks II (Østrig mod KOM), AG Medina.

- Opførelse/udvidelse af atomkraftværk. Paks II skulle eje og drive værket.
- Opgaven med at opføre værket blev tildelt uden udbud til virksomheden JSC NIAEP ("underleverandør").
- KOM godkendte støtten i marts 2017. Retten opretholder Kbesl ved dom af 30. november 2022.
- Sagen anket til EU-Domstolen. AG Media forslag af 27. februar 2025.
- Havde KOM pligt til at påse en overholdelse af udbudsreglerne ifm. statsstøttegodkendelsen ?
- Sag 73/79, KOM mod Italien § 11 ("[...] selv om den i artiklerne 92 og 93 fastsatte procedure overlader et betydeligt skøn til Kommissionen [...] med henblik på vurderingen af , om en statsstøtteordning kan forenes med fællesmarkedets krav, så følger det dog af traktatens almindelige opbygning, at denne procedure aldrig må føre til resultater, der er i strid med traktatens særlige bestemmelser [...]")
- Testen er, om overholdelse af øvrige EU-regler er "uløseligt forbundet" med forenelighedsvurderingen ("purpose and proper functioning", jf. sag 74/76, Ianelli)
- AG mener, at overholdelse af udbudsreglerne er "uløseligt forbundet" med forenelighedsvurderingen (kan bl.a. påvirke støttebehovet) => **KOM burde have vurderet, om udbudsreglerne konkret var overholdt.**
- EU-dom forventes i 2025

NB: Dette vedrører ikke udbud ifm. tildelingen af støtte til "støttemodtager" (Paks II), men den "bagvedliggende kontrakt" (underleverancen).

KONKURRENCEUDSÆTTELSE I FORBINDELSE MED FORENELIGHEDSVURDERING (4/4)

Perspektivering

Kan der udledes et generelt krav om, at en støttemodtager skal vælges efter udbud for at sikre overholdelse af Traktatens regler om ligebehandling og gennemsigtighed ?

Covid 19-sagerne afviser dette ift. tildeling af "ren" støtte (driftsstøtte)

- ⇒ En stat må gerne begrænse støtten til udvalgte (nationale) aktører uden derved at handle i strid med EUF-traktatens generelle principper om ligebehandling og fri bevægelighed – og uden at dette blokerer for, at KOM kan godkende støtten som forenelig med det indre marked (se bl.a. sag C-321/21 P, Ryanair mod KOM)
- ⇒ Men hvad gælder i forhold til det offentlige "køb" af ydelser i bredere forstand incl. koncessioner, når dette indebærer støtte, der skal godkendes (fx SGEI, VE fx "havvind", transportydelser) ?

Hvis der foreligger udbudspligt efter udbudsreglerne

- KOM skal påse overholdelse af udbudsreglerne ifm. forenelighedsvurderingen (TBC – se AG Medina i PAKS II)

Hvis der **ikke** foreligger udbudspligt efter udbudsreglerne

- TEUF stiller stadig krav om ligebehandling og gennemsigtighed i sager med klar grænseoverskridende interesse, jf. Telaustria, Coname, Parking Brixen mv.
- Skal KOM derfor påse dette ifm. forenelighedsvurderingen selv i tilfælde, hvor KOM Retningslinjer er tavse herom (uden for bredbånd, CEEAG og SGEI) ? Eller er KOM bundet af egne retningslinjer? **Stort og uafklaret spørgsmål!**
- Note: I TV2-sagen (sag C-660/15 P Viasat mod Kommissionen) afviste EUD krav om udbud/effektivitetsvurdering ifm. godkendelse af støtte til udførsel af en public service opgave på radio og tv-området, jf. TEUF artikel 106, stk. 2 – men sagen synes begrænset til radio og tv-rådet ("Amsterdam Protokollen")

De 17 faldgruber - opsummering

	Udbudsreglerne	Statsstøttere reglerne	Alvorsgrad
”Normalt” udbud afholdes			
Krav til kontraktens genstand: Reelt behov for ydelsen	Nej – intet krav	Ja – der skal være et reelt behov for ydelsen	Rødt flag
Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse	Er e.o. tilladt, jf. UBL §§ 80-83	Sikrer ikke opfyldelse af MØOP. Overvej andre metoder.	Orange flag
Tildelingskriterier	Økonomisk mest fordelagtige tilbud, jf. UBL § 162	Krav om ”afgørende vægt på pris” for at opfylde MØOP	Orange flag
Udvælgelses- og tildelingskriterier	”Forbundet til kontraktens genstand” (UBL § 163)	”Tæt og objektivt forbundet med aftalens indhold og specifikke økonomiske formål”	Grøn-gult flag
Kun én bydende	OK	Problematiske hvis ej særligt strenge garantier, som sikrer reel og effektiv konkurrence.	Gult flag
Kun beskyttede værksteder mv. kan byde ind	OK, jf. UBL § 54	Problematiske ift. MØOP. Forenelighed skal overvejes.	Gult flag
Reserverede kontrakter på sundheds- social- og kulturområdet	OK, jf. UBL § 190	Problematiske ift. MØOP. Alternativ MØOP-metode; økon. aktivitet og forenelighed	Gult flag
Der afholdes ikke et ”normalt udbud” (eller slet intet udbud)			
Sundheds-, sociale ydelser og kulturelle ydelser	”Light regime gælder”, jf. §§ 186-189	Kan være problematisk, hvis MØOP ikke opfyldt. Overvej økon. aktivitet og forenelighed	Grøn-gult flag
Under tærskelværdien med grænseoverskridende interesse	TEUF gælder, jf. også UBL Afsnit IV	Kan være problematisk, hvis MØOP ikke opfyldt. Overvej De Minimis.	Grøn-gult flag
Under tærskelværdien uden grænseoverskridende interesse	UBL Afsnit V	Næppe støtte (ej samhandelspåvirkning). Evt. overvej De Minimis.	Grønt flag
Delydelsesreglen	TEUF gælder, jf. også UBL Afsnit IV	Problematiske, hvis MØOP ikke opfyldt. Overvej De Minimis.	Grøn-gult flag
Offentlige tjenesteydelseskontrakter incl. visse F&U			Grøn-gult flag
In-house tildeling	Direkte tildeling tilladt, jf. UBL §§ 12-16	Problematiske særligt ift. MØOP. Overvej økonomisk aktivitet og forenelighed.	Gult flag
Horisontale samarbejdsaftaler			Gult flag
Eksklusive rettigheder til offentlige og private aktører	UBL §§ 17 og 80, stk. 3 (”dir. tildeling”/ fhdl uden off”)	Overvej MØOP, økonomisk aktivitet, konkurrencefordrejning og forenelighed	Gult flag
Efter kontrakttildeling			
Kontraktændringer	Udbudsretten tillader visse ændringer uden nyt udbud	Kan være problematisk. Overvej MØOP.	Gult flag
Kontraktstyring	Intet krav	Kan være problematisk. Overvej MØOP.	Rødt flag

KONTAKTOPLYSNINGER

Poul Schmith
KAMMERADVOKATEN

GRITH SKOVGAARD ØLYKKE

PARTNER, CAND.MERC.JUR, PH.D.

@ GROL@POULSCHMITH.DK

+45 53 69 78 31

Advokat (H)

Partner

+45 42 45 48 54

mih@hfa-law.dk

Michael Honoré

Nyt på statsstøtteområdet

Kort nyt

27. maj 2025

Dansk Forening for Statsstøtteret og Dansk Forening for Udbudsret

Kommissionens forslag til *Clean Industrial State Aid Framework* (CISAF)

Kommissionens meddelelse af 26.2.2025 - COM(2025) 85

Clean Industrial Deal

- Nye statsstøttere regler *Clean Industrial State aid Framework* (CISAF)
 - Forenkling af statsstøttere reglerne.
 - Hurtigere godkendelser hos Kommissionen.
 - Bygger på erfaringer fra TCTF (midlertidig statsstøtteramme).
 - Skal gælde til og med 2030, dvs. planlægningshorisont for medlemsstater og virksomheder.
 - Bl.a. simplere metoder til at fastsætte tilladte støttebeløb frem for komplekse, individuelle vurderinger.

Kommissionens proces for CISAF-forslaget

- Kommissionen har sendt forslaget i bred offentlig høring 11. marts 2025.
- Afgivet dansk høringssvar 25. april 2025.
- Skal vedtages inden juni 2025 – det er fastsat i Clean Industrial Deal.
- CISAF er Kommissionens egne retningslinjer og vedtages af Kommissionen (DG-Comp).

CISAF - indhold

- **Støtte til udrulning af vedvarende energi**
 - Energi fra vedvarende kilder, herunder produktion af vedvarende brændstoffer samt lagring.
 - Støtte til ikke-fossil-fleksibilitet (fx via virksomheders egenproduktion). [NY](#)
 - Støtte til kapacitetsmekanismer. [NY](#)
- **Støtte til industriel dekarbonisering**
 - Investeringsstøtte, der bidrager væsentligt til reduktion af CO₂-emissioner i industrien.
 - Særlige støttemuligheder til projekter i regi af EU-Innovationsfonden. [NY](#)
- **Støtte til produktion af grønne teknologier**
 - Batterier, solpaneler, vindmøller, varmepumper, elektrolysatorer, CCUS, for at hindre investeringen flyttes til 3. lande.
- **Støtte til at risikoforsikre private investeringer** [NY](#)

CISAF - kontekst

- Forslaget bygger i det store videre på de allerede kendte regler i TCTF.
- Støtte til investeringer i ***udrulning af vedvarende energi og industriel dekarbonisering***
 - Der er taget hensyn til kritik om, at TCTF var for kompliceret.
 - Men bygger på krav for tildeling af investeringsstøtte, som allerede er kendte.
- Støtte til ***produktion af grønne teknologier***
 - Den nyskabelse der, blev introduceret i TCTF om matchingstøtte videreføres (i Danmark bygger *Grøn investeringsordning* på disse regler).
 - Kommissionen lægger ikke op til at tilføje yderligere strategiske sektorer end dem, der allerede var omfattet af TCTF.
 - Kommissionen spørger i høringen om medlemsstaterne ønsker, at de omfattede sektorer skal favne væsentligt bredere.

Registrering af de minimis støtte pr. 1. januar 2026

Registerforpligtelsen

- Alle støttegivende myndigheder skal fra 1. januar 2026 indberette tildelt de minimis-støtte i et EU- eller nationalt de minimis-register.
- Indført ved revision af de minimis forordningerne i december 2023 - både for generel de minimis-støtte og SGEI-de minimis.
- Pr. 1. januar 2027 også landbrugs de minimis. Forpligtelse vedr. fiskeri forventes at komme.
- De minimis erklæring vedr. tidligere modtaget de minimis-støtte i en overgangsperiode, indtil registret dækker en periode på 3 år.
- Registrering inden for 20 dage.
- 8 ud af 27 MS har i dag et de minimis-register (bl.a. Spanien, Slovenien, Tjekkiet).

Dansk arbejde med at implementere de minimis register

- DK vil anvende Kommissionens register *eAir*.
- Orienteringsmøde for EU-specialudvalget for Konkurrence den 11. juni 2024 (erhvervsorganisationer mv.)
- Samarbejde med KL ift. kommuner.
- Kommissionen arbejder pt. på at udvikle systemet.
- Følgegruppe i centraladministrationen, herunder for ministerier og styrelser, der har ordninger med et stort antal støttemodtagere.

An aerial photograph of a beach. At the top, white, foamy waves are breaking onto a dark, sandy shore. The sand is textured and dark. In the lower center, a small figure of a person in a red jacket is visible in the water.

Tak for i dag!

Ingen virksomhed kan stå stille. Verden er i forandring, og derfor skal lovgivningen følge trop. Den teknologiske transformation bevæger sig med lynets hast, og nye dagsordener skyder frem så hurtigt, at vi knapt når at sætte os ind i den første, før den næste ser dagens lys. Som strategisk-juridiske rådgivere er vi derfor nødt til at være nysgerrige og undersøge mulighederne uden altid at vide, præcis hvor vi ender. Ja, du hører det fra et advokatfirma.

Horten er en full-service advokatvirksomhed med over 70 års erfaring og 350 specialister, der alle står klar til at gå nye risici, udfordringer og muligheder i møde sammen med vores kunder.

Vi klæder førende organisationer på til at kunne agere og reagere inden for områder som bank og finansiering, fast ejendom, grøn energi, teknologi, IP og M&A, så de kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag – og nogle gange endda tage modige valg.

Når verden ændrer sig, gør juraen også.
Horten – Find a way.

Vi undersøger nye risici, udfordringer og muligheder uden altid at vide, præcis hvor vi ender.

Vi klæder førende organisationer på til at kunne agere og reagere, når lovgivningen ændrer sig.

Vi er en full-service advokatvirksomhed med speciale i bank og finansiering, fast ejendom, grøn energi, teknologi, IP og M&A.

Vi er 350 specialister, der altid går nysgerrigt til værks.